

Vnútorý predpis č. 2/2021
Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave

[vydaný podľa § 33 ods. 2 písm. f) zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách
a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov]

EKONOMICKÁ UNIVERZITA
V BRATISLAVE

Vnútorý predpis č. 2/2021

**Opatrenie dekanky NHF EU v Bratislave
k predátorskému publikovaniu**

2021

Dekanka Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave (ďalej len „NHF EU v Bratislave“) vydáva Vnútorný predpis č. 2/2021 Opatrenie dekanky NHF EU v Bratislave k predátorskému publikovaniu v súlade s Etickým kódexom EU v Bratislave, hlavne s čl. 3 ods. 1 časť 1.6 („Zamestnanci a študenti EU v Bratislave odmietajú prejavy plagiátorstva a neetických vedeckých praktík“), čl. 4 ods. 1 časť 1.3 a 1.18 („Zamestnanec EU v Bratislave vystupuje proti neetickému a nevhodnému použitiu vedeckých poznatkov“, „Zamestnanec EU v Bratislave nepublikuje eticky pochybným spôsobom a nevyužíva eticky pochybné publikačné platformy“).¹

Článok 1 Predátorské časopisy a predátorské vydavateľstvá

- (1) Predátorské časopisy „predatory journals“², predátorské vydavateľstvá „predatory publishers“ predstavujú formu neetického publikovania. Ide o časopisy a vydavateľov, ktorých cieľom je generovanie vlastného finančného zisku prostredníctvom vyberania autorských poplatkov a nie rozvíjanie a podpora vedeckej a odbornej komunikácie.
- (2) Pôvod predátorských časopisov a vydavateľov súvisí s poškodzovaním myšlienky otvoreného prístupu (Open Access, OA) voľne šíriť vedecké a odborné informácie. Otvorený prístup predstavuje poskytovanie online prístupu k vedeckým informáciám pre používateľa bezplatne a neobmedzene s cieľom poskytnúť zdarma neobmedzený prístup k výskumu a jeho publikáciám bez porušenia autorských práv. Myšlienka otvoreného prístupu vychádza z tvrdenia, že výskum financovaný daňovníkmi by mal byť dostupný daňovníkom bezplatne.
- (3) Predátorské publikovanie zahŕňa:
 - Predátorské časopisy / Predátorských vydavateľov
 - Predátorské konferencie / Autorský mlyn
 - Ukradnuté identity iných časopisov / Parazitovanie na názvoch renomovaných časopisov
 - Falošné metriky / Falošné identifikátory
- (4) V zmysle čl. 12 ods. 2 Štandardov pre študijný program schválených Slovenskou akreditačnou agentúrou pre vysoké školstvo sa systematické a vedomé publikovanie v časopisoch a vydavateľstvách, ktoré sú podozrivé z nečestných praktík (časopisy a vydavateľstvá, ktoré sa v akademickej komunite označujú ako predátorské) považuje za akademický podvod.

¹ Etický kódex Ekonomickej univerzity v Bratislave, dostupné na: <https://euba.sk/univerzita/eticky-kodex>.

² Termín „predatory journals“ zaviedol Jeffrey Beall, knihovník a výskumník z University of Colorado, ktorý vypracoval zoznam „potenciálnych, možných alebo pravdepodobných“ predátorských vydavateľov a časopisov v roku 2010. Zámerné publikovanie v takýchto časopisoch za účelom vykázania publikačnej činnosti je obvykle v rozpore s etickým kódexom akademických inštitúcií. Od 15. januára 2017 je zoznam neaktívny. V súčasnosti je Beallov zoznam dostupný na <https://bealllist.net/>. Nájdete tam sekcie Publishers; Standalone journals; Hijacked journals, Misleading metrics a mnohé ďalšie užitočné informácie. Základným cieľom Beallovho zoznamu je identifikovať časopisy a vydavateľov, ktorí majú nízke štandardy, a preto sa v nich objavujú články, ktoré majú nehodnovernú vedeckú hodnotu, vrátane nereprodukovateľných výsledkov a plagiátov. Kritériá pre zaradenie časopisu na zoznam sú rozsiahle, podrobné a obsahujú tieto základné kritériá: Problémy s redakčnou radou; Malá geografická diverzita redakčnej rady a autorov; Absencia alebo redukcia procesu nezávislej odbornej recenzie článkov zaslaných na publikovanie; Široký záber časopisu; Flexibilné a subjektívne kritériá výberu článkov do časopisu; Agresívny podnikateľský prístup. Spoločným znakom veľkej väčšiny časopisov v zozname je, že fungujú v režime Open Access, nemajú impakt faktor, no i napriek tomu sa v tomto zozname nachádzajú časopisy, ktorú sú v svetových databázach. V súčasnosti na základe iniciatívy Stop Predatory Journals (<https://predatoryjournals.com/journals/>) sa zaraďujú časopisy / vydavatelia medzi predátorov na základe 10 obdobných kritérií ako u Jeffreyho Bealla. Rovnako na základe pevnejších Beallových kritérií a na základe výskumu, bol vypracovaný a v súčasnosti je pravidelne aktualizovaný nový zoznam predátorských časopisov a vydavateľstiev pod názvom Kscien's list (<http://kscien.org/predatory.php>), ktorého cieľom je zlepšiť výskumnú kultúru v rozvojových krajinách.

Článok 2

Indikatívne znaky predátorských časopisov a predátorských vydavateľstiev

- (1) Napodobňovanie názvov a webových stránok seriózných vedeckých časopisov a vydavateľstiev, aby autora uviedli do omylu, napr. zmenou poradía slov v názve; rozšírený alebo skráteneý názov; v angličtine pridaný alebo vynechaný určitý člen alebo predložka.
- (2) Neplatné ISSN.
- (3) Zavádzajúce alebo nepravdivé údaje o indexácii a metrikách. Napríklad fiktívne hodnoty rôznych hodnotiacich faktorov (v názvoch je často používané slovné spojenie impact factor – „Global Impact Factor, Universal Impact Factor); index nízkej úrovne alebo formálne zoznamy; nepravdivé prehlásenie o indexovaní v databázach Scopus, WoS atď.
- (4) Žiadne alebo fiktívne recenzné konanie. Články sú k publikovaniu prijímané rýchlo bez kvalitného recenzného posúdenia.
- (5) Široký interdisciplinárny charakter a obsahový záber časopisu.
- (6) Časopis je vydávaný krátko, má tzv. nízky ročník (1-10).
- (7) V jednom čísle časopisu sa nachádza veľké množstvo krátkych, niekoľkostranových štúdií (obmedzenie rozsahu príspevku, vrátane príplatku za jeho prekročenie).
- (8) Neisté sídlo vydavateľa (napr. P.O.Box).
- (9) Neexistujúci alebo len všeobecný e-mailový kontakt na redakciu (kontaktný formulár, freemailová adresa).³

Článok 3

Indikatívne praktiky predátorských časopisov a predátorských vydavateľstiev

- (1) Autorov kontaktujú e-mailom s ponukou publikovať, aj keď s daným časopisom nikdy predtým nespolupracovali.
- (2) Autorom je sľúbený extrémne až nezmyselne rýchly proces recenzného konania, akceptovania a následného publikovania článku (napr. Review in 3 weeks, Publishing in 72 hours).
- (3) Autorom e-mailom zasielajú žiadosti o členstvo v redakčnej rade alebo účasť na konferencii ako keynote speaker.
- (4) Nedodržiavajú obvyklý proces peer review – fiktívne recenzné konanie.
- (5) Za uverejnenie článku sa takmer vždy platí, pričom výška poplatku za publikovanie je oznámená častokrát až po ich prijatí.
- (6) Zatajújú skutočné miesto pôsobenia – sídlo vydavateľa nie je možné zistiť.
- (7) Vydavateľom je spravidla súkromná osoba, občianske združenie, alebo spoločnosť s ručením obmedzeným (Ltd., GmbH); nemá žiadnu väzbu na akademické inštitúcie (vysoké školy, akadémie vied) alebo na tradičné akademické vydavateľstvá.
- (8) Fiktívne redakčné rady s častým parazitovaním na známych menách – uvedenie známych vedcov v redakčných radách bez ich vedomia.
- (9) Rovnaké redakčné rady pri časopisoch z rôznych odborov.
- (10) Pravidlá recenzného konania a pravidlá týkajúce sa poplatkov za publikovanie sú nejasné, zavádzajúce, prípadne extrémne nastavené.⁴

³ SEK EU v Bratislave. Predátorské publikovanie. Dostupné online: <https://sek.euba.sk/veda-a-vyskum/nekorektnepraktiky/predatorske-publikovanie>

⁴ SEK EU v Bratislave. Predátorské publikovanie. Dostupné online: <https://sek.euba.sk/veda-a-vyskum/nekorektnepraktiky/predatorske-publikovanie>

Článok 4

Odporúčania pre autorov - ako sa vyhnúť publikovaniu v predátorských časopisoch a predátorských vydavateľstvách

- (1) ISSN overiť v registroch [ROAD](#) (Directory of Open Access Scholarly Resources) alebo v tzv. [Bielom zozname DOAJ](#) (Directory of Open Access Journals).
- (2) Indexovanie overiť vo významných databázach: Journal Citation Reports, Scopus, Web of Science, ERIH+, SCImago journal and country rank.
- (3) V žiadnom prípade sa nespoliehať na informácie uvedené na webovej stránke časopisu. Kontaktné údaje vydavateľa, vrátane poštovej adresy musia byť overiteľné. V prípade konferencie je dôležité overiť organizátora, spolupracujúce inštitúcie a časopisy, kde by mali byť príspevky publikované.
- (4) Pokúsiť sa nájsť súvisiace recenzie ďalších autorov alebo inštitúcií.
- (5) Prečítať si niektoré z publikovaných článkov v časopise a zhodnotiť ich kvalitu.
- (6) Pri neznámych / nových časopisoch venovať zvýšenú pozornosť ponúkanému publikačnému procesu a podmienkam recenzného konania.
- (7) Dôsledne overiť identitu časopisu / vydavateľa a v prípade pochybností kontaktovať Slovenskú ekonomickú knižnicu EU v Bratislave (<https://sek.euba.sk/kontakty>) alebo prodekanu pre vedu a doktorandské štúdium NHF EU v Bratislave.

Článok 5

Užitočné zdroje pre overenie identity časopisu / vydavateľa

- (1) Ako pomocný nástroj pre rozhodovanie ohľadom publikačnej činnosti a overenie identity časopisu / vydavateľa možno využiť:
 - [ROAD](#) (Directory of Open Access Scholarly Resources)
 - [DOAJ](#) (Directory of Open Access Journals)
 - [BEALLSLIST](#)
 - [OASPA](#) (Open ACCESS Scholarly Publishers Association)
 - [COPE](#) (Committee on Publication Ethic)
 - [JCR](#) (Journal Citation Reports)
 - [SCOPUS](#)
 - [SJR](#) (Scimago journal Rankings)
 - [ERIH+](#)
 - [IC](#) (Index Copernicus) .
- (2) Ďalšie webové zdroje a užitočné informácie pre autorov možno nájsť na:
 - Stop Predatory Journals (<https://predatoryjournals.com/journals/>)
 - Kscien's list (<http://kscien.org/predatory.php>)
 - Journal List of Quality Journals – Publons (https://publons.com/journal/?order_by=reviews)
 - Zoznam predátorských časopisov a vydavateľstiev, v ktorých publikovali českí akademici – (<http://antipredator.vedazije.cz/>)
 - Zoznam na Slovensku najrozšírenejších predátorských časopisov – (<http://datawrapper.dwcdn.net/Awh3V/3/>)
 - Informatívny materiál knižnice MUNI „Predátorské časopisy“ – (<https://kuk.muni.cz/vyuka/materialy/predatori/>)
 - Detailná analýza publikovania slovenských vedcov (podľa VŠ, fakúlt i vedeckých disciplín) v predátorských časopisoch – (<https://samuell.shinyapps.io/publications/>) a (<https://samuelhudec.github.io/sumar>)

- Tlačová správa Slovenskej ekonomickej spoločnosti „Slovenská ekonomická spoločnosť sa pridáva k signatárom DORA – [Sanfranciská deklarácia hodnotenia vedeckého výskumu](https://www.slovaecon.sk/files/TS_DORA.pdf). 22.4.2021 – (https://www.slovaecon.sk/files/TS_DORA.pdf)
- O prieniku niektorých predátorských časopisov do databázy Scopus „Predátorské časopisy ve Scopusu“ – (<https://idea.cerge-ei.cz/zpravy/predatorske-casopisy-ve-scopusu>)
- České prostredie – analýza publikovania v predátorských časopisoch: „Kde se nejvíce publikuje v predátorských a místních časopisech? Bibliometrická analýza trochu jinak“ – (<https://idea.cerge-ei.cz/files/PredatoriMistni/>)
- Návod pre autorov ako postupovať pri výbere zdroja pre publikácie. Iniciatíva Think Check Submit (Premýšľať – Preveriť – Publikovať) – (<https://thinkchecksubmit.org/>). Slovenská verzia zdroja – (<http://thinkchecksubmit.org/translations/slovak/>).

Článok 6

Odporúčania pre autorov - prečo nepublikovať v predátorských časopisoch a vydavateľstvách

- (1) Príspevky publikované v predátorských časopisoch a vydavateľstvách možno považovať za „stratenú vedu“ alebo „nevyžiadajúcu vedu“.⁵ Zodpovedný vedec dbá na to, aby svojou prácou prispieval k rozvoju poznania a preto je vecou jeho profesionálnej cti, aby zavrhol publikovanie v predátorských časopisoch a vydavateľstvách. Autor publikovaním v predátorskom časopise ohrozuje svoje vlastné dobré meno, povest' a vedeckú prestíž, ale taktiež dobré meno, reputáciu inštitúcie pre ktorú pracuje.⁶ Ambíciou NHF EU v Bratislave je pôsobiť aktívne proti tomu, aby tvoriví zamestnanci fakulty zverejňovali výsledky svojho výskumu v nedôveryhodných časopisoch a vydavateľstvách.
- (2) Nevhodné publikačné správanie sa zohľadní pri kvalifikačných postupoch (PhD., habilitačné a inauguračné konanie) keďže tieto typy publikácií nebudú posudzovateľmi, komisiou, či Vedeckou radou NHF EU v Bratislave vnímané ako relevantné dôkazy vedeckej erudície autora.
- (3) Publikovanie článku v predátorských časopisoch a vydavateľstvách (napriek preukázateľnej kvalite článku) znižuje citácie na dielo zaradením do nevhodných databáz, nakoľko ostatná akademická obec článok vníma ako nevhodné dielo na ďalší výskum, a tým je znehodnotená vlastná práca a úsilie autora.⁷
- (4) Zamiešanie falošných, či neoverených informácií medzi relevantné poznatky nenapomáha rozvoju vedy samotnej, znehodnocuje nadväzujúce výskumy, či aplikáciu falošných výsledkov do praxe, čo je v rozpore s profesionálnosťou a etikou vedeckej práce.
- (5) Prienik predátorských vydavateľov do renomovaných databáz znižuje reputáciu týchto databáz a znehodnocuje ich obsah. Úspech publikovania dokumentov nízkej kvality spôsobuje všeobecný pokles vedeckého prínosu a deformuje prostredie vo vede nielen v etickej, profesionálnej, ale aj ekonomickej rovine, pretože finančné prostriedky, ktoré sa do vedy

⁵ MEMON, Aamir Raouf. How to respond to and what to do for papers published in predatory journals? In. Science Editing, 2018, vol. 52, no. 2, pp.146-149. Dostupné na: <https://doi.org/10.6087/kcse.140>

⁶ PLCH, Lukáš – KRATOCHVÍL, Jiří, - Analýza predátorských znakov publikácií jako služba Knihovny univerzitního kampusu. In ProInflow: časopis pro informační vědy, 2018, roč. 10, č. 2, s. 108-129. Dostupné na: https://www.imc.cas.cz/knihovna/predatori_analyza.pdf

⁷ RUTH, Anna-Sofia. How to avoid predatory publications? In Responsible Research: guide to research integrity, research ethics and science communication in Finland [online]. Dostupné na: <https://www.vastuullientiede.fi/en/publishing/how-avoid-predatory-publications>

investujú, skončia na účtoch majiteľov predátorských vydavateľstiev, namiesto toho, aby sa využili v prospech rozvoja vedy.⁸

- (6) Príspevky v predátorských publikáciách sa Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky nezohľadnia ako výstupy publikačnej činnosti a nezapočítavajú sa do vedeckej publikačnej činnosti.

Článok 7

Záverečné ustanovenie

- (1) NHF EU v Bratislave pri vyplácaní individuálnych odmien autorkám a autorom za vybrané typy vedeckých publikačných výstupov opätovne preveruje zaradenie výstupov v renomovaných databázach a v prípade zistenia predátorskej publikácie odmeny nebudú vyplatené.
- (2) Z dlhodobého hľadiska je cieľom vedenia NHF EU v Bratislave zvýšiť povedomie o škodlivých aspektoch publikovania v predátorských časopisoch a vydavateľstvách a zabezpečiť, aby sa takéto publikačné správanie vnímalo rovnako negatívne ako uverejňovanie plagiátov.
- (3) Opatrenie dekanky NHF EU v Bratislave k predátorskému publikovaniu je v súlade s vnútornými predpismi EU v Bratislave, Etickým kódexom EU v Bratislave a odporúčaniami Slovenskej ekonomickej knižnice EU v Bratislave.
- (4) Opatrenie dekanky NHF EU v Bratislave k predátorskému publikovaniu bolo prerokované na zasadnutí Kolégia dekanky NHF EU v Bratislave dňa 28.4.2021 a na zasadnutí Akademického senátu NHF EU v Bratislave dňa 18.6.2021.
- (5) Opatrenie dekanky NHF EU v Bratislave k predátorskému publikovaniu bolo prerokované a schválené na zasadnutí Vedeckej rady NHF EU v Bratislave dňa 24.6.2021, čím nadobúda platnosť a účinnosť.

.....
prof. Ing. Erika Pastoráková, PhD.
predsedníčka Vedeckej rady NHF EU v Bratislave
a dekanka NHF EU v Bratislave

⁸ GEORGES, Alexandre. Predatory and pseudo-scientific publishing: A major threat to scientific rigor and research. In Editage Insights [online]. Editage, 2019. Dostupné na: <https://www.editage.com/insights/predatory-and-pseudo-scientific-publishing-a-major-threat-to-scientific-rigor-and-research>.